

CONTIMPORANUL

ET IN ARCADIA FASCIAE...

Guvernul republicii franceze a fost silit zilele acestea să se emoționeze de unele întâmplări cu un caracter grav. Câteva notabilități ale parlamentului au avut de suferit o serie de agresiuni banditești științific combinate cu terbenină și catran. Autorii morali ai ofensivei au fost confirmați în persoanele câtorva maniaci regalști cari se prefac ca se încăpățânează să umble cu picioarele în sus într'un stat în care capitalismul și burghezia a înlocuit cu mult succes Camarila unei Curți fastuoase și reacționare.

Asociindu-se indignării unanime a camerei, reprezentantul guvernului francez, a atârnat alarina republicanilor prin câteva destăinuri senzaționale, asupra conspirației regaliste, ceea ce i-a permis la urmă să ceară drept răsplătă un vot de încredere pentru regim.

E interesant de reținut din profuziunea de date și nume pe cari le producea, reprezentantul republicei, desigur după fișele serviciului de siguranță, că guvernul francez cunoștea de mult și în toate amănuntele convulsivitățile regalștilor, fără să poată dovedi că a luat vreo măsură în contra lor.

Sfătuim chiar pe cei mai zeloși dintre amicii formei de stat republicane fie ea și aiurea, să nu suspecteze o clipă loialismul d-lui Poincaré și al miniștrilor săi față de cea de a treia republică franceză.

Ne aflăm în fața unui simptom general care se manifestează dela război încoace în toate țările în cari conducătorii sânt covârșiți fie de dezastre economice și financiare cari au fost descoperite d'abia după încheierea păcii fie de însăși curentele populare cari vor să lichideze neîntârziat situația morală și materială insuportabilă în care se zbat masele. Mișcările clandestine cu caracter violent reacționar, mișună prin subsolurile regimurilor dezorien-

tate, și sãbe, tolerate ca o rezervă de ultima ora pentru „cazurile grave”, dacă nu chiar inventate de cei cari vor să rămână cu orice preț conducătorii erei de după război. Neo-junkerismul german alimentat de jignirea înfrângerei și susținut de capitaliști ca un instrument de teroare în contra încercărilor populare de reconciliere pe baza tratatului dela Versailles, asasinii albi dela Budapesta ueltele ale tiraniei hortiste, musolinismul favorizat de partidele cari n'au mai putut stăpâni mizeria poporului italian ce amenință cu dezagregarea monarhiei și deci a camarilelor politice sânt expresiunea de desperare a burgheziei reacționare neputincioasă în fața nenorocirilor prezente. Înțelegem că și în Franța, cameloșii lui „Ludovic al 19-lea” au putut să se organizeze într'o vastă conspirație de teroare, sub ochii unui guverna înformat. Primul ministru francez Poincaré în ciuda politiceii decise pe care o afirmă nu e mai puțin îngrijat de neputința de a rezolva practic chestiunea reparațiilor și de a liniști realmente spiritul mulțimei. Cartea pe care o joacă poate dintr'un moment într'altul să piardă în favoarea unor adversari de concepții opuse. Cameloșii regelui ar putea într'un asemenea grav caz să vie o clipă la șeful lor suprem și prezumtiv pentru a sări în ajutorul unui regim cu cari au destule afinități.

Destăinuirile la cari a fost constrâns guvernul francez justifică poate misiunea de apărător al intereselor republicei cu care e înveslit. Rămân însă pentru cei cari știu ce flutură deasupra tuțurilor fascismelor burgheziei în agonie, o revelație luminoasă și îmbucurătoare, prin descoperirea situației critice în care se află însăși plutocrația țării ce poartă cununa învingătorului.

I. G. COSTIN

D-l Nona Otescu de Marcel Iancu.

Interior de Campedonk.

Liga pentru drepturile omului

Optimismul omenesc este netăgaduit de esență divină. Altfel nu se poate explica eternul zbcucium care dealungul secolelor a dat omenirii apostolii, martirii sau eroii, răzvrățiții în contra tiraniei unui om, aj unei credințe sau a ordinii de stat, sacrificaiți din arene, de pe ruguri sau de pe baricade, obscuri sau celebrii, acoperiți de oprobriu sau de glorie, umili sau combativi, blânzi sau temuți — dar reprezentând cu o eternă invaria-

bilitate conștiința omenirii, partea de dumnezeire în noroiul profund din care este plămădită făptura omenească — Bunătatea.

Isgonită din palate, refugiată în coliba cerșetorului zdrențeros; Pervertiță de ipocrizia religiilor — păstrată totuși în mintea senină a celui simplu, otrăvită de demagogie, — și respirând în suferința celui asusprit, pretutindeni dealungul istoriei acestei rase cercetătorul oricum va găsi suprema consolare a unei invariabile reacțiuni de bunătate, începând cu legenda biblică și până în zilele noastre, care îl va exalta, care îl va justifica entuziasmul și îi va impune sacrificiul cu

imperativul categoric al necesităților morale. Caci bunătatea e însăși — justitia immanentă — justitia supremă sub aspectul ei etern și pur — în care executorul este el însuși o unealtă.

Acestei impetuoase reacțiuni a conștiinței active a acestui popor se datorește resuscitarea Ligei pentru drepturile omului, cunoscută la noi înainte de război prin persoana lui Georges Lorand, care număra mulți prieteni printre Români.

Dar semnificația acestei renașteri este alta și nici odată, nu s'a adevărit mai mult cuvântul, că funcția creiază organul. Nici odată țara noastră nu a străbătut o mai cumplită criză morală ca în timpul de față. La destrabălarea produsă pretutindeni prin scormonirea postbelică a straturilor sociale, prin ruina vechilor înstăriți și îmbogățirea unor clase noi, crude, inculte și nepregătite pentru rolul pe care mecanismul social orb și stereotip li-l atribue se adaugă o serie infinită de fenomene locale. Anarhia economică, fraudă și baneruta finanțelor statului; corupția încurajată de sus ca un corectiv al împroprietării și a votului obștesc introduse fără pregătirile necesare; compromiterea autorității de stat, demoralizarea parlamentară, regimul excepțional introdus sub pretextul păzii la frontiere, regim de ingerințe militare, de crime și abuzuri, sabotarea vieții culturale prin încurajarea diabolică a unor instigatori de profesie — toate acestea patronate de un regim odios, demagogic, având cultul suprem al incompetenței și cinismul de a plasa „rațiunea de stat” în afară de constituție și drept; regim sectar, pãrtinitor și pãtinaș aș iată haosul în care trăim de șapte ani, iată i. t. e. nsul pustiu în care se ridică azi glasul Ligei pentru Drepturile omului, ca odinioară, vocea profetului — strigă tuturor — celor orbiți și setoși de putere, și celor nãpastuiți deopotrivă: Dărânați acest templu și în trei zile îl voi reclădi!”

ȘT. VD.

Reformă

de AUGUST STRINDBERG

Ea privea cu desgust cum fetele erau educate pentru rolul de îngrijitoare ale soților lor. De aceea și-a căutat o meserie din care s'ar putea întreține singura. Și a învățat să facă flori artificiale.

El vedea cu durere cum fetele se așteptau să le vină barbatul care să le hrănească. De aceea vroia să se însoare cu o fată liberă, de sine stătătoare, care se poate ține singură. Numai o astfel de femeie va putea fi o adevărată prietenă. Și soarta a vrut ca ambii să se găsească. El era pictor, — ea, după cum am spus, lucra la flori.

Era un menaj de stil. Au luat trei camere în Passy, din cea de mijloc au făcut atelier, odaia domnului era în dreapta, a doamnei în stânga. Nu voiau pat comun, îl găseau stupid și că prilejuește exagerări. Și-apoi, să se dezbrace în aceeași odaie — u! Nu, — fiecare în odaia lui, și-apoi un teren neutru — atelierul. Nu le trebuie servitoare. Vor găti împreună. Au luat numai o îngrijitoare care venea diminețile. Totul era bine cumpănit și reușea de minune.

— Dar de vor avea copii? întrebau scepticii?

— Nu ne trebuie copii.

Bun. Nu le trebuie copii.

Era admirabil. El mergea dimineața în piață și făcea cumpărături. Apoi făcea cafeaua. Ea mătura, făcea paturile și deretica prin odăi. În urmă se apucau de lucru. Dacă oboseau un moment, stăteau de vorbă, își dădeau câte un sfat, se amuzau și râdeau. Când se apropia ora prânzului, el făcea focul, dânsa prepara mâncarea. În vreme ce el păzea oalele, ea puneu masa.

Dar nu trăiau ca frate și soră. Serile rămăneau târziu împreună, apoi mergea fiecare în camera lui. Puțin după aceea se auzea o bătaie în ușa ei și dânsa spunea: intră! Cum patul era îngust, nici odată nu depășeau felul lor de trai, și diminețile îi găseau pe fiecare în patul lui. Și se auzea apoi o bătaie în perete:

— „Bună dimineața, puțule. Cum te simți?”

— „Mulțumesc, de minune, dar tu?”

Întâlnirea lor de dimineață era vecinic nouă, și nu se învechea nici odată.

Seara eșeau uneori împreună și se întâlneau cu prietenii la Syral. Dânsa putea suporta fumul țigarilor și era ușor suportată de către cei de față.

„Iată o căsnicie ideală!” spuneau cei ce-i cunoșteau. Așa ceva n'am mai întâlnit.

Fata însă avea părinți ce locuiau departe și scriau mereu întrebând dacă Lizi nu așteaptă nimic, căci se doreau după nepoți. Lizi să-și dea seamă că o căsnicie se face de dragul copiilor și nu de a părinților. E o părere de modă veche; gândea Lizi. Mama întrebă apoi dacă cu ideile astea nu voese să stărpească specia omenească. La asta nu se gândise Lizi și nici nu o preocupase acest lucru. Era fericită, bărbatu-său la fel și lumea vedea în sfârșit o căsnicie fericită și era invidioasă.

Ce bine era la dânsii. Nici unul nu era stăpânul celuilalt, și banii îi împărțeau. Uneori câștiga dânsul mai mult, alte ori dânsa, așa ca se egala.

Și când unul din ei avea ziua lui, de ziua ei de pildă, era deșteptată de către îngrijitoare, care venea cu flori și cu un bilețel pictat pe care sta scris: „bobocelului din partea măzgăliciului ei, care o invită la cafea în odaia lui”. Se auzea apoi bătăia în perete, dânsa sărea repede într-o haină de dimineață, batea la ușa lui — intră! și luau cafeaua în pat. În ziua aceea rămăneau îngrijitoare până în prânz. Era delicios.

Și nu li se ură niciodată. Așa au trecut doi ani, și nici o profeție răutăcioasă nu s'a adevărit. Așa trebuie să fie o căsnicie.

Iată însă că femeia se îmbolnăvește.

Ea zicea că e din pricina tapetelor. El zicea că e gripă. Da cu siguranță. E gripă! Dar parca și altele nu erau cum trebuia. Era ceva în neregulă. Nu mai încapă vorba. E bronșită. Apoi femeia începu să se îngrașe. Nu cumva o fi tumoră? S'a citit cândva în ziare, una ca asta. Da! fără îndoială, era tumoră. Femeia s'a dus la doctor și când veni acasă, începu să plângă. Era o tumoră în toată regula care însă, într-o bună zi va vedea lumina zilei.

Bărbatul n'a plâns. Găsea că e foarte bine venit și la Syral ingraturul se mai și laudă. Femeia însă plângea mereu. Care o să fie situația ei față de dânsul? Ea nu mai putea câștiga și va trebui să mănânce din banii lui.

Dar soacra le trimetea urări de bine și ținea să le amintească din nou că o căsnicie e făcută de dragul copiilor și că plăcerea părinților este secundară.

El o sigură că nu-i va lua nici odată în nume de rău ca nu câștigă. Ea muncește îndejuns pentru copilul lui și în definitiv și munca e bani. Dar că ea va mânca din pâinea lui, gândul asta o muncă încă multă vreme. Când i-a venit copilul, a uitat de toate, și a fost soția și camarada lui și apoi era și mama copilului lui și asta, zicea el, e cea mai bună dintre toate.

(Trad. M.)

Dida Solomon
a cărei creație viitoare în «Simunul»
la Național e așteptată.

Reptila joacă!

I.

În seara asta, iubitul meu, am să fur întinericului lumina și goală am să joc în fața juratecului. Lumina jaratecului va da corpului meu reflexele bronzului și am să dansez...

— Reptila mea.

Și dansul meu nu va fi ca oricare, fiindcă dansul este mecanic, iar eu o să dansez după impulsurile dorințelor mele...

— Reptila mea.

Și am să dansez să-mi potolească carnea care te dorește, iar dansul meu alții îl vor chema dragoste...

— Reptila mea.

Măinile mele se vor încolăci împrejurul corpului rău, dar picioarele mele vor fi ghiare sau poate clește...

— Reptila mea.

În seara asta, am să vroiu să svârlă cuirasă orgoliului meu, iar întuiericul va fi lumina dorințelor mele.

Simfonie va fi corpul meu, iar sufletul meu cântec de privighetoare.

Ventuză îmi va fi gura, indiferentă ca potirul crinului...

— Reptila mea.

Degetele-mi vor pulsa viața, iar plămâni-mi vor fi otrăviți de respirația ta nebună, caldă, prea caldă, mult prea acidă.

— Reptila mea.

Și am să te iubesc fără sens, fiindcă fără sens este patima mea, și am să te iubesc...

II.

Măinile tale întinse cer dragostea cum crinii cer lumina soarelui... Și ce înalți sunt crinii!...

Măinile tale sunt cuiburi de șerpi nenenumarați, viguroși și alintători, puternici ca lanțurile și lini ca fluxul mării...

— Reptila mea.

Măinile tale desfăcute sunt: așternuț care așteaptă corpul cald al stăpânului; sicriul care așteaptă mortul dragostei prea dure sau prea bune...

— Reptila mea.

Măinile ale sunt: antenele cu care încerci dragostea, cu care o exteriorizezi...

În măinile tale e tot corpul și sufletul tău.

T. BOBEȘ

Sfârșiri

Uite: țipatul fabricilor a trecut ca o pasăre speriată. Apoi, în seara și în liniște — orașul mahnit. Vezi, ce subțiri se țes copacii în grădina publică. În plânsul felinarelor, o tristețe cunoscută a revenit.

Banci și lumini în toamnă putrezesc. Știu un drum care străbate poveste îndepărtată. Vino! O să trecem pe sub desnădejdea ferestrelor, pe sub balconul ca o jucărie stricată.

Vântul a purtat frunzișul serii până aici. Mai încolo drumul ca o melodie veche se pierde. Cunoști cheul cu amurgiri bolnave și știi în sângele meu amintirea ta ca pe fața unui lac, o mătase verde.

Vine cu măgelele cântecului dureros în mâni. O să trecem, albi, prin mahalaua pustie și sufletele noastre au să tresară simplu. Ca două ferestri luminate trist într-o seară de toamnă târzie.

Dinainte: orașul cu vișini stinse și sfârșiri: iedera glasului tău în vânt. Iți spun: pe ulițele acestea vechi ne vom regăsi pe noi înșine cum, o pasăre își regăsește umbra apropiindu-se de pământ.

Printre plopi, cerul ca o praștie destins. Și departe, albe înfiorări de stele. Ti-aduci aminte, sub lună, tresăgirea apei, ca un clariv și desnădejdea cum stăruia, lampă galbenă, prin perdele.

Asta e viața cu banci putrezite și cu tristeți. Gândul tău — ca un țărș în pământ — e în mine. Apropie-te. Țipatul trenului s'a frânt ca un lemn uscat, ...E un sfârșit de poveste tristă care vine.

ILARIE VORONCA

Scrisori din Germania

Agonie

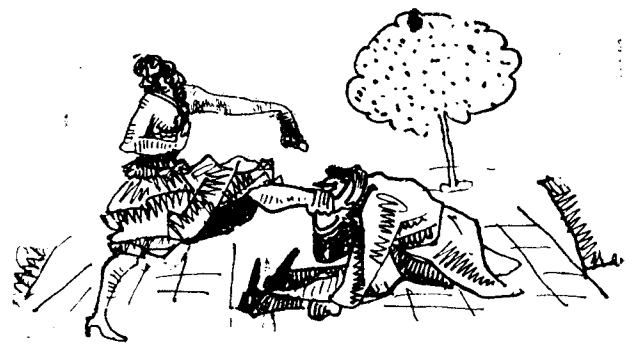
Germanii suferă o înfrângere formidabilă. Lovitura morală și spirituală e mai puternică decât cea politică.

Germania uzată n'are nici un singur gând care să dea vieții un sprijin. Arta e aproape dispărută. Revoluția germană a fost o comedie. Un sirop de stupiditate și lăcomie umple capetele. Germania e o ceață grea, o îngrămădire de instințe rele. Femeile se vând fără grație. Falimentul definitiv a sosit.

Berlinul e oraș mort. Oamenii: creaturi fără suflet mânate de dorul avutului. Publicul teatrului sunt aceeași măcelari și brutari. Străzile respiră o melancolie sfâșietoare. În cafenele urmărit de priviri dușmănoase ești un rățâcit. Poezii sunt figurile cele mai disprețuite și ridicole acum. Specula guvernează. „Dancing”-urile plesnesc de atâta lume, cinematografele sunt brutalizate.

Berlinul e orașul cel mai barbar din lume. Orașul prostului gust neîncălzit de nici o scelpire. Orașul murelor ordinare.

Danzig. RICHARD HUELSENBECK.

Contra cinematografului de teroare

Poezii să cucerească fără întârziere cinematograful!

Trebuie să admitem că o sală de spectacole, consacrată aproape numai dramelor care terorizează, răspunde unei necesități a publicului sau cel puțin a unei părți a publicului. Teatrul Grand-guignolesc s'a născut din această nevoie. El ar vrea în definitiv să transforme pateticul inimii față de emoții sentimentale într'un fel patetic al nervilor, făcut din crîșpațiuni și convulsii fizice.

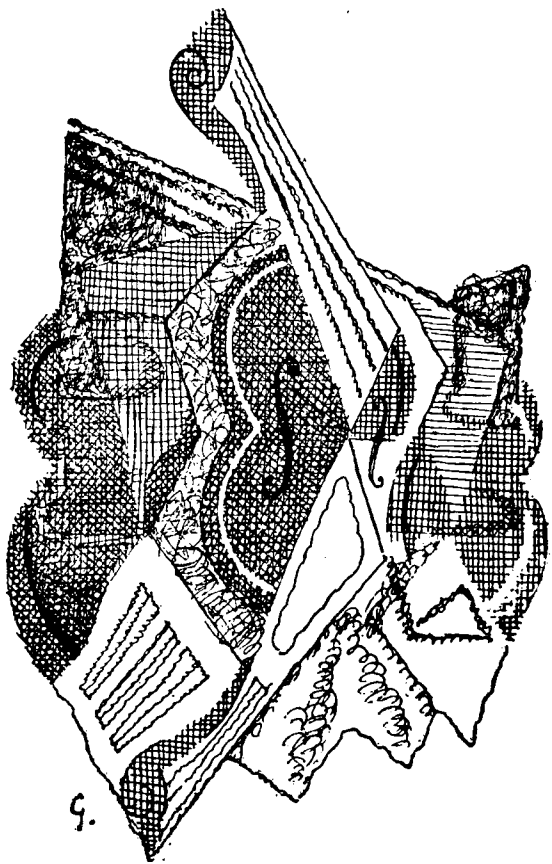
Cinematograful de partea sa, repetă toate genurile cunoscute ale spectacolului teatral, negăsind de cât foarte anevoios formele sale proprii, demne de minunea expresivă pe care o reprezintă în noile valori ale lumii. În mijlocul vasteri sale producțiuni, din ce în ce mai apt să intereseze mulțimile și elita, el crează genurile sale, arătându-se rând pe rând, idealist, realist, istoric, melodramatic. Și iața

că de dincolo de Rin, ne vine o nouă expresie de spectacol filmat: spectacolul grand-guignolesc.

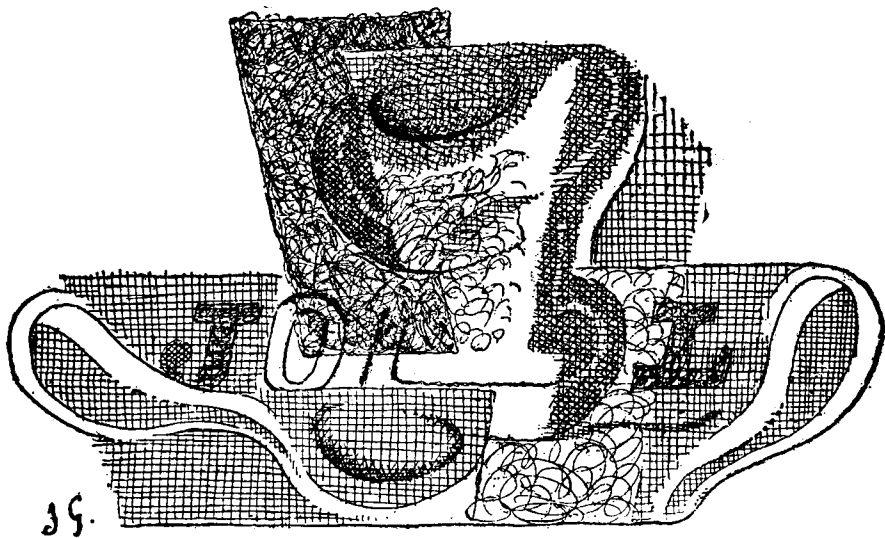
Trebuie să constatăm imediat că publicul parizian l'a primit cu o vădită curiozitate. E inutil să o negăm. Interesul care-l mână să urmărească „delirurile” tânărului obsedat de doctorul Caligari și să sufere sugestia decorurilor diformate în chip savant, a costumelor ciudate purtate de protagoniști s'a reînnoit cu prilejul unui nou film. S'a putut vedea acest Vampir, rudă sinistru a lui Roccambale ca și a lui Fantomas, tîmîl respirația unei asistente compacte, cu tot soiul de curse macabre și cu setea sa excesivă de sânge omenească. Și se anunță alte filme din același gen. Nevoia patologică de un subiect terorizator, cautarea fiorului adînc și a sguđitului rare sînt endemic. Atracția fizică a ori-

Pictorul Juan Gris

A fost — alături de „Școala din Chatou”, unde rivalizau Vlaminck și Derain și alături de Matisse care preludă la răpitoarele-i simfonii actuale — a

fost micul grup îndrăzneț din 13 al strazii Ravignan,

care se exaltă, în ambianța radioactivă a lui Picasso. Unul dintre cei dintâi cari se grupară în jurul lui Picasso, fu Juan Gris. Acesta refuză hotărât, să se dede oricărei acrobații de culori și de linii. Talentul său sobru, austri și încordat, chiar, prin străfatarea de voință, creia opere pe cari amatorii le disprețuiau puțin, căci ele nu făceau să vibreze într'înșii ecourile tainice ale vechei picturi. Brevet de nouitate puri și fără pată. Gris întreprinse încă din 1912 de a dezvoltă riguros o metodă foarte strictă. „Vreau mai întâi,

zise, să stabilesc în tabloul meu o construcție riguroasă de linii și de suprafețe colorate. Vine în urmă o fugă asupra unor elemente primordiale ca: dimensiunile pânzei, diviziunile elementare pe cari le fac într'înșea, etc. Și când dezvoltarea este dustul de înaintată, iată că se poate insera un subiect. Dacă ceea ce se ivește este un cerc, voi face din el un cap; o linie orizontală, șerpuită? O ghitara va naște dintr'înșea. Dreptunghiurile și paralelogramele vor da, fie o masă, fie o fereastră...”

Astfel își ajunge Juan Gris, obiectul. Metodă cu totul diferită de a acelor cari stilizează și cari pornind dela obiect, ajung, bine-rău, la o compoziție forțatmente decorativă. Această metodă de lucru, e hrănită, susținută de o estetică a unghiurilor, de diviziunile lungimilor, de raporturile formelor, de forța de expansiune a culorilor, etc.

Fatal, calea trebuia să fie penibilă, dar dacă pictorul ajungea la stăpânirea absolută a mijloacelor sale, și izbutea să se joace cu ele, cu virtuozitatea maestrilor de altădată. — reușita ar încoronă cu lauri acest drum al Crucii.

Expoziția ce se deschide la Galeria Simon, cu vre-o șasezeci din operele lui Juan Gris, ne arată tocmai, cel mai frumose realizări pe tărâmurile pe cari spiritul lui, le luminează. Acest ansamblu armonios și omogen, consacrează definitiv pe Juan Gris și arată celor mai neînduplecați dușmani ai inovațiunii ce se poate aștepta ca mărț și capital

Avantgarda rusă

În Decembrie 1920, Maxim Gorki a creat la Petrograd „Casa Artelor”, refugiu, în care artiștii și intelectualii, găsesc adăpost. Guvernul Sovietelor își dădu ajutorul său financiar și puse la dispoziția lui Gorki un imobil vast, lăsându-i mână liberă în conducerea instituției.

Casa Artelor, prea strâmtă materialmente, pentru a mulțumi pe toți cei cari ar fi vrut să se refugieze într'înșea, nu întârzie să câștige în spirit și influență, și deveni un centru de viață artistică. Era aproape singurul loc unde era cu puțință o întrunire liberă. Se organizară serate muzicale și literare, se citiră opere noi, singurul mijloc de a le face să apară, căci toate imprimeriile erau rechiziționate. În sfârșit se înființă un fel de universitate în care cei tineri urmau cursurile bătrânilor.

Școala fondată de Gorki pe lângă editura „Literatura Mondială” se transportă la „Casa Artelor”. În această universitate, vre-o zece tineri scriitori, simțiră nevoia de a se grupa sub numele de „Frații Serapion”.

Prima reuniune a fraților, avu loc la 1 Februarie 1921. Ședință furtunoasă căci era vorba de a elaboră statute: după lungi debateri se hotărî suprimarea oricărei constrângerii de acest fel. Și singura lege constituțională, fu proclamată acolo: o libertate de cugetare nelimitată. Tânăra asociație nu și manifestă ortodoxia bolșevistă, decât prin nevoia de grupare și fraternizare semi-oficială, care a fost rațiunea-i de a fi, inițială. Se simte însă atitudinea pur speculativă, de altfel, se simte că o vie reacțiune împotriva hipertofiei forțelor sociale din pricina cărora au de suferit. În mijlocul brutalei stăpâniri bolșeviste, iată singura voință manifestată de a formă o republică a gândirii, în care toate libertățile sunt permise, și a cărei unitate nu e făcută decât din simpatie reciprocă și din aceeași dragoste pentru artă.

„Frații lui Serapion” (după numele unui erou al lui Hofmann) trăiesc azi la Petrograd și continuă să se întâlnească la „Casa de Artă”.

Toate operele lor, înainte de publicare, sunt citite în fața grupului și a câtorva invitați privilegiați. „Frații” colaborează la numeroase reviste. Lucrările lor au apărut în volume, atât în Rusia cât și în străinătate.

Vom publica în numărul viitor, manifestul Fraților Serapion.

Arta războiului acum 23 veacuri

O carte a generalului Arthur Boucher care afirmă că „falanga lui Alexandru Macedon reprezintă și astăzi, ca și acum douăzeci și trei de veacuri, ceea ce se poate numi o formație ideală” și că aceasta „răspunde mai bine decât formațiile noastre necesităților bătăliei, ale adunării și ale marșului”. Franța, zice el, ar fi eșit mai repede victorioasă în ultimul război dacă ar fi aplicat doctrina antică. Din nenorocire „dacă doctrina din 1914, ca principiu fundamental, este cu totul de acord cu doctrina antică, ea îi e în felul în care se aplică, negația însăși”.

pentru visiuni de acest fel, oferite sub formă de dramă pe ecran, este o senzație de febră. Puține persoane revin la ele; o ședință de fior electric le ajunge.

În așteptarea unei înțelegeri mai largi și a unei întrebunțări mai perfecte a mijloacelor magice, oferite de a șaptea artă, e preferabil să rămânem ca reprezentarea vieții plastice cea mai armonioasă. A face apel la forțele turburătoare ale sufletului morbid și a le banaliza, a le ridiculiza poate înainte de a le fi înțeles, e cu totul lipsit de interes și nefast însăși cauzei evoluției artistice a cinematografului, ca și cercetărilor noastre interpsichologice.

Literatura mondială a așteptat mii de ani pentru ca să trezească geniul unui Edgar Poe.

Însfârșit, un poet a și observat că o adevărată sănătate, o solidă voință de înălțare, caracterizează generațiile prezente, de cele înțere, ca și pe cele mai coapte, ieșite din război, obosite de atâtea turburări.

Nu se poate juca mult timp pe nervii lor întinși Ecranul grand-guignolesc, în ciuda dorinței unora de a-i afirma geniul, n'are multe șanse să ajungă la situația scenei similare, pentru că el atinge întreaga mulțime și nu un număr limitat de spectatori.

Se cere în definitiv, acestei arte universale prin excelență creațiunea fecundă a sintezelor luminoase, largi, în cari teroarea poate și ea să apară, poită în materia vie, în locul ororilor sterile din câteva dansuri macabre.

În așteptare, poezii noi, să se apropie de cinematograful pentru că aceasta nu rămână numai o industrie mai mult sau mai puțin fericită sau o exploatare cinică.

Par. s.

CANUDO.

bilului se confundă cu atracția morală a nesătosului. Și poveștile de nebuni, de deracinați veniți din Est și imitații pretentive, se vor săli să înlocuiască largile piese americane ale Vestului, pe păzitorii de tauri și pe desperații cari cel puțin plezneau de viață, și sănătate. Putem s'o regretăm, căci dacă adevărații nebuni, tot impresionându-ne rămân totuși în afara de viața normală, simplii maniaci seamănă prea mult ființelor normale și ne izbesc cu atât mai mult. Asta fără să mai socotim că „maniile” au aspecte infinite, capabile să însuflească în număr nelimitat filmele ce se va încerca să ni se impoie sub forma spectacolelor pentru elită...

Va fi foarte greu să ne opunem acestei așulanse cenușii. Sub pretextul de a face ocultism său filme psihice, se reia vechile povestiri romantice și se accentuează caracterul lor spectral. Sub pretextul de a reprezenta sufletul omenesc în aspectele lui cele mai misterioase, se fotografiază umbrele lungi și diforme ale ființelor, mai mult de cât ființele înși-le, maimult chiar de cât viața. Cinematograful oferă pentru asta sprijinul cel mai puternic. Am văzut mai mult ca un film în care individul emitea vizibil pe dublul său și în care ideea, se materializa, densă și lugubră, ca o apariție de febră, înaintea spectatorului...

Și aci cinematograful apare ca o armă cu două tășuri. El poate să exprime plastic cu surprinzătorul progres realizat de fotografie, viața profund interioară, pe care cuvântul poetului sau gestul teatral nu pot decât să o indice, și pe care muzica poate numai să o sugereze. Dar nu poți admira decât ca tehnician invențiile și ingeniozitatea, de execuție, pentru cari au servit de pretext aceste macabre povești, fie ele chiar cele mai originale.

dela dezvoltarea unei astfel de personalități.

Juan Gris a călătorit mult timp prin regiuni aride și pustii, dar busola sa îl călăuzia fără greș. Iată-l astăzi regăsind cu voioșie, dealurile albastre și ființele vii: o spirală lirică urcă depe acoperișuri și năvălește în cer. E vrăjitorul Orfeu care întoarce pe Euridice din Infern, de acolo de unde foarte puțin s'au reîntors.

Paris.

PAUL DERMEE.

Din punct de vedere literar, departe de a ajunge la sugestiunea lui Edgar Poe sau Hoffmann sau Charles Nodier, ele se arată tot atât de banale ca orice film polițist sau romanesc. Pe când cutare film „cubist”, ca „Din zori la miezul nopții” sau alte filme franceze bazate pe o fabulă umană nouă și emoționantă, bogate într-o tehnică curioasă, ne zugrăvesc fără convulsii morbide și sunt tocmai de aceea adânci opere de artă.

Răul pe care filmul numit grand-guignolesc poate să-l facă, este cu atât mai mare cu cât emoția vizuală rămâne dintre toate cea mai directă și cea mai irezistibilă. Spectacolele de teroare la cinematograful lipsite de căldura glasului omenesc și de limitele impuse fanteziei de realitatea vie a personagiilor în carne și oase sunt foarte periculoase. Marea majoritate a publicului nu le iubesc și elita intelectuală le disprețuiește. Căci e o diferență esențială între filmul în care teroarea e desprinsă din elementele dramatice ale ideii și acel în care teroarea este scopul opereii. De asemenea nu s'ar putea confunda o carte senzuală bună cu o carte numai pornografică: scopurile lor nu sunt aceleași.

Într'un recent referendul, propus de un ziar cinematic, proprietarii sărilor de cinematograful au declarat în general, că publicul lor, reclamă filme dramatice, adică capabile de a emoționa sentimentalmente. Același public ar voi de asemenea filme comice bune, dacă i s'ar da din acelea cari ar fi culese din buna vervă populară și nu din vedevilul boulevardier.

Alții au cerut visiuni ale universului luate din trecutul istoriei sau din folclorul viu sau inventate cu nobleță de poezi. Nimeni n'a reclamat visiuni din casele de nebuni sau apariții năzdrăvane. Senzația

